

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle — Veden niukkuuden ja kuivuuden asettamiin haasteisiin vastaaminen Euroopan unionissa

KOM(2007) 414 lopullinen

(2008/C 224/15)

Komissio päätti 18. heinäkuuta 2007 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle — Veden niukkuuden ja kuivuuden asettamiin haasteisiin vastaaminen Euroopan unionissa

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 29. huhtikuuta 2008. Esittelijä oli Stéphane **Buffetaut**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 28.–29. toukokuuta 2008 pitämässään 445. täysistunnossa (toukokuun 29. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 97 ääntä puolesta 1:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Veden niukkuutta ja kuivuutta on epäilemättä käsiteltävä sekä ympäristökysymyksenä, Euroopan kestäväen talouskasvun keskeisenä osatekijänä että merkittävänä strategisena ongelmana.

1.2 Yksittäiset ihmiset ja perheet tarvitsevat vettä elääkseen, mutta vesi on välttämätön luonnonvara myös lukuisille elollista luontoa hyödyntäville talouden aloille, kuten maataloudelle ja elintarviketeollisuudelle.

1.3 Komission tiedonannossa korostetaan ongelman merkitystä ja määritellään joukko suuntaviivoja veden niukkuuden ja kuivuuden torjumiseksi sekä selvitetään mahdollisia tapoja mukautua uuteen tilanteeseen.

1.4 Sekä tiedemiesten että kansalaisten havaitsema ilmastonmuutos voi pahentaa tilannetta, ja komission suosittelemat toimet olisivatkin otettava käyttöön nopeasti.

1.5 Kaikissa jäsenvaltioissa tilanne ei luonnollisestikaan ole samanlainen, ja Pohjois- ja Etelä-Euroopan tai Itä- ja Länsi-Euroopan olosuhteet eivät ole keskenään verrannollisia. Kuivuus koskee kuitenkin kaikkia jäsenvaltioita, ja kesäajan kuivuusjaksoja on koettu myös Pohjoismaissa.

1.6 Niinpä erilaiset olosuhteet eivät saa estää ottamasta unionissa käyttöön yhteisesti sovittua politiikkaa ja jäsenvaltioiden todelliseen tilanteeseen mukautettuja käytännön toimia. Yhtä koko Euroopan unionille soveltuvaa ratkaisua ei ole olemassa.

1.7 ETSK suosittaakin, että käsillä olevassa tiedonannossa ehdotettuja toimia seurataan aktiivisesti ja järjestelmällisesti.

1.8 Veden hinnan osalta komitea korostaa, että hinnoittelupolitiikat saattavat osoittautua tehottomiksi, jos valtaosaa vedentotosta ei mitata eikä rekisteröidä. Komitea kehottaakin komis-

siota ehdottamaan jäsenvaltioille asianmukaisen vedenkäytön määrittelmää.

1.9 ETSK suosittaa perustamaan vesistöjen hoitosuunnitelmien eurooppalaisen internet-sivuston, joka tarjoaisi paikallisviranomaisille hyödyllisiä esimerkkejä ja lisätietoja kyseisten suunnitelmien laatimiseksi.

1.10 Veteen liittyvän rahoituksen jakamisen osalta komitea ehdottaa, että komissiolle annettaisiin mahdollisuus muuttaa tukimääriään järkeviin vedenkäyttömuotoihin ja vesivarojen säästöön liittyvien kriteerien perusteella kannustaakseen vastuuttomasti toimivia paikallisviranomaisia muuttamaan käytäntöjään, ilman että samalla rangaistaisiin alueita, jotka jo toimivat vastuullisesti tällä alalla.

1.11 Kuivuusriskien hallinnan parantamiseksi komitea kehottaa EU:ta lisäämään tulipalojen ehkäisy- ja torjuntakeinojen yhteentoimivuutta Euroopan pelastuspalvelumekanismin puitteissa.

1.12 ETSK suosittaa, että vedenhankinnan infrastruktuureja pohdittaessa tutkitaan mahdollisuutta maanalaiseen varastointiin ja veden palauttamiseen pohjavesiin. Se katsoo, että ajatusta vesivarojen siirtämisestä saman jäsenvaltion sisällä ei ole kokonaan hylättävä, mutta siirrot on suunniteltava hyvin, jotta vältetään kaikenlaista veden tuhlausta, ja niitä toteutettaessa on huolehdittava säästäväisyydestä ja hyödynnettävä pisimmälle kehittyneitä mahdollisia vedenkäytön valvontatekniikkoja ⁽¹⁾.

1.13 Järkevän vedenkäytön edistämiseksi komitea suosittaa ottamaan käyttöön pitkälle kehitettyjä mittausjärjestelmiä ja kulutukseen mukautettuja laskutusjärjestelmiä. Lisäksi se korostaa hyvien käytäntöjen merkitystä maataloudessa ja suosittelee metsittämistä ja pensasaitojen istuttamista alueilla, joilla se

⁽¹⁾ Murciaassa 3. huhtikuuta 2008 järjestetyn julkisen kuulemistilaisuuden ja tiedonkeruumatkan yhteydessä voitiin todeta, että vesivarojen järkevään käyttöön ohjaavia tekniikkoja on jo saatavilla markkinoilla. Lisäksi puiden viljely ja etenkin istutus mahdollistavat aavikoitumisen torjumisen.

on hyödyllistä ja mahdollista, sekä kestävien salaojitus- ja kaste-lutekniikkojen tukemista maaseudun kehittämissä politiikan rahoituksen avulla. Veden käyttö maataloudessa tehostuu vähitellen, mutta sitä on tehostettava edelleen kastelujärjestelmien uudistamisen ja säästävien käytön avulla. Tässä yhteydessä on korostettava, että maatalouden uusien teknologioiden tutkimusta on syvennettävä ja kehitettävä. Komitea katsoo, että yksittäiset järjestelmät veden säästämistä, kierrättämistä ja jäteveden käsittelyä varten olisivat hyödyllisiä erityisesti haja-asutusalueilla.

1.14 Tietopohjan lisäämiseksi ja tiedonkeruun parantamiseksi ETSK ehdottaa, että luodaan internet-sivusto, josta paikallis- ja aluetason toimijat voivat noutaa käyttöönsä hallitusten välisen ilmastopaneelin, IPPC:n maailmanlaajuisiin malleihin perustuvia ilmastomuuttujia.

2. Tiedonannon sisältö

2.1 Veden niukkuuteen liittyvät ongelmat ja kuivuuskausien yleistymisen ovat tulleet yhä tavallisemmiksi ilmiöiksi koko Euroopassa eivätkä ainoastaan perinteisesti niille alttiilla alueilla. Vakavasta veteen kohdistuvasta kuormituksesta kärsivien vesistöalueiden osuus Euroopan unionissa saattaa kasvaa nykyisestä 19 prosentista 39 prosenttiin vuoteen 2070 mennessä. Ongelmat ovat erityisen ankaria Etelä-, Keski- ja Itä-Euroopassa.

2.2 Kuivuudesta kärsivien alueiden ja ihmisten määrä on kasvanut lähes 20 prosenttia 30 vuodessa. Ihmisten menetyksen lisäksi kuivuus aiheuttaa taloudellisia kustannuksia. Kuivuudesta Euroopan taloudelle vuonna 2003 aiheutuneet kustannukset olivat ainakin 8,7 miljardia euroa. Veden käyttöä koskeva tutkimus on tuonut esiin suuria eroja eri puolilla maailmaa. Amerikkalainen kuluttaa päivässä keskimäärin 600 litraa vettä, eurooppalainen 250–300 litraa, jordanialainen 40 ja afrikkalainen 30 litraa. Veden puutteen uhatessa jokaisen on pyrittävä muuttamaan tottumuksiaan, mutta toimet on kohdentettava sinne, missä niiden vaikutus voi olla suurin. Maatalous kuluttaa vettä eniten (71 prosenttia käytetystä vedestä). Toiseksi eniten vettä käyttää teollisuus (20 prosenttia) ja sitten kotitaloudet (9 prosenttia).⁽²⁾

2.3 Vastauksena ympäristöneuvoston kesäkuussa 2006 tekemään pyyntöön komissio esittää useita unionitason toimintavaihtoehtoja:

- Määritetään veden oikea hinta.
- Jaetaan vesivarat ja veteen liittyvä rahoitus nykyistä tehokkaammin.
- Rahoitetaan järkevää vedenkäyttöä.
- Laaditaan kuivuusriskien hallintasuunnitelmia.
- Maksimoidaan EU:n solidaarisuusrahaston ja Euroopan pelastuspalvelumekanismin hyödyntäminen.
- Edistetään vedenkäyttöä järkeistäviä tekniikkoja ja käytäntöjä.

⁽²⁾ Lähde: Michel Barnier, "Atlas pour un monde durable", Edition Acropole.

— Otetaan käyttöön veden niukkuutta ja kuivuutta koskeva EU:n laajuinen tietojärjestelmä.

— Tarkastellaan tutkimuksen ja teknologian kehittämistoiminnan mahdollisuuksia.

2.4 Komissio pyrkii luomaan perustan tehokkaalle strategialle veden käytön järkeistämiseksi osana ilmastomuutoksen torjuntaa ja Euroopan talouden elvyttämiseen tähtäviä toimia.

2.5 Eurooppa-neuvosto⁽³⁾ on korostanut, että veden niukkuutta ja kuivuutta on käsiteltävä erikseen paitsi Euroopan myös kansainvälisellä tasolla ja että vesipolitiikan puitedirektiivi on pantava täytäntöön kokonaisuudessaan.

2.6 Neuvosto on pyytänyt komissiota seuraamaan tiedonannon täytäntöönpanoa sekä tarkastelemaan ja täydentämään EU:n strategiaa tällä alalla vuoteen 2012 mennessä.

2.7 ETSK ei pyri tarjoamaan lisäratkaisuja, koska se olisi tarpeetonta, vaan pyrkii kommentoimaan ehdotettuja ratkaisutapoja ja täydentämään niitä sekä esittämään konkreettisia ehdotuksia ja kannustimia.

2.8 Veden puute ja kuivuus Euroopan unionissa liittyvät useisiin politiikkoihin. Ne voivat kuulua komissiossa joko maatalouden, ympäristöasioiden tai aluepolitiikan pääosaston toimialaan, koska niihin liittyvät kysymykset koskevat maataloutta, vesipolitiikkaa, ilmastomuutosta, kriisinhallintaa ja Euroopan unionin pelastuspalvelun järjestämistä. Komission tulisi valvoa tarkoin, että vesivaroja koskevat kysymykset otetaan huomioon laaja-alaisesti.

3. Yleistä

ETSK:n huomioid esitetään tiedonannon rakenteen mukaisessa järjestyksessä.

3.1 Veden hinta

3.1.1 Komission ehdotus kuuluu vesipolitiikan puitedirektiivin alaan. Komissio pahoittelee, että taloudellisten välineiden käyttö on jäänyt riittämättömäksi, ja toteaa, että hinnoittelupolitiikat saattavat osoittautua tehottomiksi, jos viranomaiset eivät mittaa eivätkä rekisteröi valtaosaa vedenotosta.

3.1.2 Lisäksi monet jäsenvaltiot ovat määritelleet veden käytön ja käyttäjät suppeasti. Määrittelemällä veden käytön suppeasti juomaveden jakeluksi ja jäteveden käsittelyksi ja jättämällä huomiotta esimerkiksi keinokastelun, vesiliikenteen, vesivoiman ja tulvantorjunnan tietyt jäsenvaltiot ovat rajoittaneet kustannusten täyden kattamisen sovellusala ja veden erilaisten käyttötapojen tehokasta hinnoittelua.

⁽³⁾ Brysselissä 14. joulukuuta 2007 pidetyn Eurooppa-neuvoston kokouksen puheenjohtajan päätelmät, 16616/1/07 REV1, s. 17.

3.1.3 ETSK ehdottaakin, että komissio kehottaa veden käytön ja käyttäjät liian rajoittavasti määritelleitä jäsenvaltioita tarkistamaan lähestymistapaansa esimerkiksi laatimalla veden eri käyttötapoja koskevan luettelon ja edellyttämällä, että jonkun siihen sisältyvän käyttötavan huomiotta jättäminen tulee perustella erikseen. Olisi hyödyllistä määritellä perusteet, joiden avulla veden käyttötavat voidaan asettaa tärkeysjärjestykseen. Ne helpottaisivat myös älykkään hinnoittelun käyttöönottoa.

3.1.4 Lisäksi ETSK suositaa, että perustetaan sovelletun taloustieteen alaan kuuluva tutkimusohjelma, jonka avulla mallinnetaan veden käyttötapoihin ja veden kiertokulkuun vesistöalueella liittyviä rahoitusvirtoja ja yhteiskunnallisesti hyödyllisiä suuntauksia.

3.1.5 Veden oikeaa hintaa koskevaa keskustelua on selvennettävä analysoimalla veden käyttöön liittyviä taloudellisia kustannuksia ja hyötyjä, joita koituu kaikille toiminta-aloille ja kuluttajille, käyttäjille ja veronmaksajille.

3.1.6 Komitea varoittaa komissiota myös siitä, että joidenkin jäsenvaltioiden riittämättömiin veden käyttötapojen määrittelyihin liittyy pyrkimys siirtää vesivarojen suojelusta aiheutuvat kustannukset kaupunkialueilla asuville kuluttajille maatalouden ja teollisuuden eduksi. Jos maataloudelta perittäviä hintoja nostetaan, olisi pyrittävä löytämään tasapainoinen tariffi.

3.1.7 ETSK korostaa, että veden säästämiseen kannustavien hinnoittelujärjestelmien tulee olla riittävän vankkoja, jotta niiden vaikutus ei heikenny järjestelmän monimutkaisuuteen liittyvien kustannusten vuoksi. Komitea muistuttaa, että verkostojen hyvä ylläpito ja vuotojen torjunta ovat tärkeitä säästökäytäntöjä, koska vuodot aiheuttavat toisinaan vesivarojen suurta tuhlausta. Lopuksi se toteaa, että hinnoittelulla ei voida ratkaista kaikkia ongelmia ja että sääntely on tärkeää tilanteissa, joissa on etsittävä tasapainoa erilaisten vedenkäyttötähtäysten välillä.

3.1.8 Silloin kun muualla kuin maataloudessa käytettävän veden kysyntä on kausiluonteista, kuten usein lomanviettopaikoissa, olisi suotavaa soveltaa kaksiosaista hinnoittelujärjestelmää. Se toimisi järjestelmän kiinteiden kustannusten jakoa tasoittavana tekijänä vakituisten asukkaiden ja lomanviettäjien välillä.

3.2 Vesivarojen ja veteen liittyvän rahoituksen nykyistä tehokkaampi jakaminen

3.2.1 Komissio toteaa, että tiettyjen vesistöalueiden talouskehityksellä voi olla haitallisia vaikutuksia vesivarojen saatavuuteen. Se korostaa, että erityistä huomiota on kiinnitettävä vesistöalueisiin, joissa vesivaroihin kohdistuu huomattava kuormitus tai joissa vesivarat ovat niukat.

3.2.2 ETSK suositaa perustamaan Euroopan ympäristökeskuksen tai komission valvoman vesistöjen hoitosuunnitelmien eurooppalaisen internet-sivuston, jossa julkistettaisiin konkreettisia esimerkkejä hoitosuunnitelmista. Sivustosta hyötyisivät varsinkin paikallisyhteisöt ja toimivaltaiset viranomaiset.

3.2.3 Sivusto tarjoaisi paikallisille toimijoille esimerkkejä menetelmistä, tavoitteista, ratkaisumalleista ja taloudellisista arvioista. Se säästäisi huomattavasti suunnitelmien laatimiseen kuluvaa aikaa.

3.2.4 Maatalouden vaikutus vesivaroihin on hyvin tiedossa. Veden käyttöä on tehostettava suosimalla kestävän kehityksen mukaisia keinokastelu- ja salaojitusjärjestelmiä (esimerkiksi pisarakastelutekniikkaa). Vuonna 2008 toteutettavassa yhteisen maatalouspolitiikan "terveystarkastuksessa" vedenkäytön kvantitatiiviset haasteet on otettava nykyistä paremmin huomioon YMP:n välineissä. Tavoitteeseen irrottaa tuet täydellisesti tuotannosta voisi liittyä vesihuollon tukemisen lisääminen maaseudun kehittämisohjelmissa. Erityisiä välineitä on otettava käyttöön myös kuivuusriskien hallitsemiseksi maataloudessa.

3.2.5 Komissio voisi puolestaan muuttaa tukimääriään järjeviin vedenkäyttömuotoihin ja vesivarojen säästöön liittyvien kriteerien mukaisesti (esimerkiksi 5–10 prosenttia enimmäistukimäärästä). Kriteerit määriteltäisiin hankkeen tutkimusvaiheessa tai rakentamista koskevan hankkeen kilpailutusvaiheessa, ja ne tarkastettaisiin unionin tukea saavan viranomaisen aloitteesta hankkeen toteuttamisen jälkeen ja viiden vuoden kuluttua toteuttamisesta. Lisätukea myönnettäisiin investointien takaisinmaksukulujen vähentymisen muodossa, todetun suorituskyvyn perusteella.

3.2.6 Komitea katsoo, että juomaveden toimituksiin tai vedenpuhdistukseen liittyvien hankkeiden kokonaiskustannuksien hallinta on taloudellisuuden ja kestävän kehityksen kannalta ainoa hyvä lähestymistapa. Kokonaiskustannuksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä toimintaan, ylläpitoon ja pitkän aikavälin uudistuksiin tarvittavien investointien sekä niistä aiheutuvien kustannusten nykyistä nettoarvoa.

3.2.7 Komission tulisi siis edistää etenkin sellaisia hankkeita, joihin kuuluvat mainitun kaltaiset valintakriteerit ja takuut järjevien vedenkäyttömuotojen yleistämiseksi ja vesivarojen säästämiseksi.

3.2.8 Edellä selostetun kaltainen lähestymistapa on komission toiveen mukainen, kun pyritään tukemaan ensisijaisesti veden säästämiseen ja järjeviin käyttöön tähtäviä toimenpiteitä. Kyseisen politiikan johdonmukaisuus biopoltoaineita koskevaan politiikkaan nähden on varmistettava, koska biopoltoaineiden valmistus kuluttaa paljon vettä.

3.3 Kuivuusriskien hallinnan parantaminen

3.3.1 Komissio haluaa tukea hyvien käytäntöjen vaihtoa.

3.3.2 ETSK toivoo, että käyttöön otetaan satelliittipohjaisia menetelmiä, joilla tuotetaan keväisin kuivuusriskejä, maataloustuotannon vajetta ja maastopalariskejä koskeva kartoitus paikallisten sääennusteiden tueksi. Tässä yhteydessä on myös hyödynnettävä jo laadituista vesistöjen hoitosuunnitelmista saatavia tietoja. Tiedot olisivat maanviljelijöiden ja heidän järjestöjensä saatavilla riskienhallintaa varten.

3.3.3 Komitea katsoo, että on siirryttävä kriisinhallinnasta kuivuusriskien hallintaan. Kriisinhallintaa voidaan kuitenkin vielä parantaa, kuten Kreikassa kesällä 2007 riehuneet katastrofaaliset maastopalot osoittivat. EU voisi helpottaa ja lisätä tulipalojen ehkäisy- ja torjuntakeinojen yhteentoimivuutta, materiaalin standardointia, dieselpumppujen säiliöintiä sekä yhteisten harjoitusten toteuttamista. Näin eurooppalaista pelastuspalvelumekanismia voitaisiin soveltaa konkreettisella tavalla.

3.3.4 Komission esittämä mahdollisuus turvautua EU:n muutettuun ja mukautettuun solidaarisuusrahastoon vakavien kuivuuskien seurausten torjumiseksi on ilman muuta kannatettava. Olisi myös perustettava vakuutusjärjestelmiä kuivuuskaukien seurausten lieventämiseksi erityisesti maanviljelijöitä varten, koska he ovat kuivuuden ensimmäisiä uhreja.

3.4 Vedenhankinnan infrastruktuurien lisääminen

3.4.1 Komissio harkitsee tässä yhteydessä kollektiivisia hankkeita. Joissakin tapauksissa voitaisiin harkita myös yksittäisiä aloitteita ja asettaa veden eri käyttötavat tärkeysjärjestykseen.

3.4.2 Tiedonannossa käsitellään veden siirtämistä valuma-alueelta toiselle, patojen ja mikropatojen rakentamista hyvin valvotuissa olosuhteissa sekä jätevesien uudelleenkäyttöä ja suolanpoistoa vedestä. Uudelleenkäytön ongelmana on epäpuhtauksien kertyminen uudelleenkäyttösykliä aikana. Sen vuoksi olisi hyödyllistä käynnistää tutkimusohjelma, jolla mallinetaan useiden syklien jälkeen syntyviä jäämiä stabilointikriteerien määrittämiseksi, tai voitaisiin tukea tällaista ohjelmaa. Tavoitteena on määritellä, milloin jäät saavuttavat järjestelmän itsepuhdistuskapasiteetin raja-arvot.

3.4.3 Suolanpoistoon vedestä liittyy kahdenlaisia ongelmia. Ne liittyvät yhtäältä energiaan ja toisaalta ympäristöön, koska poiston yhteydessä syntyy sivutuotteita ja suoloisten tiivisteiden seosta.

3.4.4 Yhtenä vaihtoehtona voitaisiin harkita aurinkoenergialla toimivan suolanpoiston kehittämistä. Siihen liittyisi erilaisia mikroinstallaatioita, jotka muodostaisivat Euroopan teknologisen tuen kuivuuden rasittamille kehitysmaille.

3.4.5 Yleisesti katsoen olisi kannustettava sellaisten tekniikojen tutkimusta ja kehittämistä, jotka säästävät vettä tai edistävät pohjavesien palautumista (esimerkiksi teiden päällystämisen kaupunkialueilla), sekä bioteknologioita, jotka mahdollistavat vähemmän vettä kuluttavien viljelykasvien kehittämisen.

3.4.6 Lopuksi olisi tutkittava myös maanalaisen varastoinnin mahdollisuutta sekä veden palauttamista pohjavesiin. Olisi valittava kokeiluhankkeet ja määriteltävä realistiset ja maaperän suojelua edistävät veden varastointinormit. Maanalaisten vesivarastojen yhteydessä on otettava huomioon sekä veden määrä että laatu, koska myös pohjavedet saastuvat. Tässä yhteydessä olisikin kiinnitettävä huomiota erityisen runsaasti vettä kuluttaviin teollisuudenaloihin, koska ne verottavat pohjavesiä ja saattavat myös saastuttaa niitä.

3.4.7 ETSK kehottaa komissiota tutkimaan mahdollisuutta siirtää vettä alueelta toiselle. Vesivarojen siirtäminen valuma-alueelta, jolla on runsaasti ylimääräistä vettä, niiden puutteesta kärsivälle alueelle voi olla toivottavaa myös unionin näkökulmasta esimerkiksi maatalouden omavaraisuuden kannalta, mikäli vastaanottavan alueen vedenkäyttötavat ovat tehokkaita ja vettä säästäviä. Teknisten sekä hinnoitteluun tai sääntelyyn liittyvien toimenpiteiden tulee suosia tuhlauksen välttämistä, eli yhteinen tuki sen ansaitsevalle toiminta-alalle ei saa lisätä veden kulutusta vähemmän tärkeillä aloilla.

3.4.8 ETSK katsoo, että niiden EU:n jäsenvaltioiden ja unionin ulkopuolisten maiden, joiden läpi virtaa yhteinen, EU:n ulkorajan ylittävä joki, on sovittava mahdollisista toimenpiteistä jokien virtauksen sääntelemiseksi.

3.5 Järkevää vedenkäyttöä tehostavien tekniikojen ja käytäntöjen edistäminen

3.5.1 Komissio katsoo, että järkevän vedenkäytön edistämiseen suunniteltuja tekniikkoja voitaisiin hyödyntää paljon nykyistä paremmin. On torjuttava tuhlausta ja vesivuotoja, jotka joissakin verkostoissa ovat merkittäviä. Sen lisäksi vesivarojen hallintakäytäntöjen uudenaikaistaminen tarjoaa mielenkiintoisia mahdollisuuksia.

3.5.2 Komission suosittelemat toimet ovat ilmeisen toivottavia. Esimerkkejä niistä ovat vedenkäyttöön liittyviä laitteita koskevat normit, rakennusten vedenkulutusta koskevat määräykset, suoritusindikaattorit ja taloudellisen toiminnan mukauttaminen veden niukkuuteen.

3.5.3 Olisi tarkasteltava myös ns. harmaan veden eli pesuveden uudelleenkäyttämistä. On otettava huomioon, että se edellyttää investointeja erityisesti erillisten putkien rakentamiseen sekä varotoimenpiteisiin. Lisäksi olisi pohdittava, kuinka sadevettä voitaisiin kerätä nykyistä järjestelmällisemmin.

3.5.4 Älykkäät mittarit ja kulutukseen mukautetut laskutusjärjestelmät ovat osoittautuneet lupaavaksi tekniikaksi. Laskenta-tekniikka ja kulutuslukemien etäsiirto mahdollistavat nykyisin vaihtelevan hinnoittelurakenteen sähkölaskutuksen tapaan. Kuluttaja voisi siis tehdä tilannettaan vastaavan sopimuksen, joka kuitenkin kannustaisi veden säästämiseen: kausittainen tariffi, kiinteä tariffi, muita aikoja kuin kulutushuippuja koskeva tariffi jne.

3.5.5 Vesivarojen säästämiseksi sekä tulvien, eroosion ja saastumisen torjumiseksi maaseudun ympäristönsuojelupolitiikassa olisi voimakkaasti edistettävä metsitystä ja pensasaitojen istutusta samoin kuin viljelysten säilyttämistä silloin, kun se on mahdollista ja hyödyllistä. Hakemukset ja tarkistukset voitaisiin tehdä uudenaikaisimpien maantieteellisten määrittelyjärjestelmien perusteella. Olisi toivottavaa edistää maatalouden perustutkimusta tutkimuksen ja teknologian kehittämisen seitsemännen puiteohjelman välityksellä kuivuutta paremmin kestävien lajikkeiden kehittämiseksi.

3.5.6 Lisäksi maataloudessa olisi edistettävä kestävästi kehityksen mukaisia salaojitus- ja kastelujärjestelmiä ja suosittava yleisesti parhaiden saatavilla olevien tekniikkojen käyttöä. Ojat on erityisesti risteyskohdissa varustettava erillisillä osastoilla, joita voidaan käyttää paikallisina varastoina veden keskittymisen ja siihen liittyvän eroosion ja saastumisen välttämiseksi ja palautumisen edistämiseksi. Tällaiset paikalliset varastot edellyttäisivät luonnollisesti puhdistustoimenpiteitä, jotka olisi suunniteltava asiantuntijoiden kanssa.

3.6 Vettä säästävien toimintatapojen edistäminen Euroopan unionissa

3.6.1 Komission näkökohdat ovat kannatettavia: sertifiointit ja merkinnät järkevän ja säästävien veden käytön edistämiseksi ovat hyviä ratkaisuja. On kuitenkin otettava huomioon, että ekologiset merkinnät ovat muodissa ja että vaarana ovat liialliset merkinnät, joiden vuoksi tieto saattaa jäädä ymmärtämättä.

3.6.2 Koko järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan, työmarkkinaosapuolten ja järjestömaailman sekä koulujen ja oppilaitosten on pyrittävä edistämään vettä säästäviä toimintatapoja. Ammattialoilla, tekniikkajärjestöissä ja uusien teknologioiden yleistämisessä on vältettävä tekemästä uudelleen menneisyydessä erityisesti kaupunkialueiden vesirakennustekniikassa tapahtuneita virheitä.

3.6.3 Korostettakoon, että nykyään kotitalouksille on tarjolla yhä enemmän sadeveden hyödyntämiseen ja harmaan veden kierrättämiseen tarkoitettuja laitteistoja. Tämä on osoitus komission toivomasta veden säästämisen kulttuurin syntymisestä. Oikeutetun toiveen veden säästämistä ei pidä kuitenkaan muuttua individualistiseksi pyrkimykseksi riippumattomuuteen. Se heikentäisi sekä teknisesti että taloudellisesti julkista vesi- ja jätevesihuoltoa, joka on ollut ja on edelleen suuri edistystekijä hygienian ja eliniän pidentymisen kannalta. Kehittyneissä yhteiskunnissa on unohdettu, että vaikka vesi on elämälle välttämätöntä, se voi olla myös kuolemaksi.

3.6.4 Yksittäiset järjestelmät veden säästämistä, kierrättämistä ja jäteveden käsittelyä varten vaikuttavat hyödyllisiltä, ja ne soveltuisivat erityisesti haja-asutusalueille. Kaupunkiympäristössä niiden taloudellinen ja yhteiskunnallinen merkitys vaikuttaa vähemmän ilmeiseltä, ellei yksityismaillakin toimivia sadeveden keruu- ja kierrätysjärjestelmiä yhdistetä julkiseen verkostoon keruuvesien käsittelyä ja käyttöä varten.

3.7 Tietämyksen ja tietojen keruun parantaminen

3.7.1 Komissio katsoo, että luotettavat tiedot vesivarojen niukkuuden ja kuivuuden laajuudesta ja vaikutuksista ovat välttämättömiä. On pyrittävä tekemään vuosittainen EU:n tasoinen

arviointi sekä hyödyntämään täysimääräisesti ympäristön ja turvallisuuden maailmanlaajuisen seurannan (GMES) palveluja, joilla tuotetaan satelliittien välityksellä saatavia tietoja ja jotka tarjoavat seurantavälineitä vesipolitiikan tueksi. Yliopistoja ja tieteellisiä tutkimuskeskuksia olisi kannustettava kehittämään tutkimusta, joka liittyy veteen, vesivarojen suojeluun sekä niiden lisäämiseen uusia teknologioita kehittämällä.

3.7.2 Vesipolitiikan puitedirektiivin sisältyvissä kartoituksissa vesistöjen tilan arviointiperusteita olisi yhdenmukaistettava. Käytännössä eri jäsenvaltioiden tuottamat raportit poikkeavat toisistaan sekä tutkittujen vesialueiden laajuuden että veden laatua ja vesistön biologista monimuotoisuutta mittaavien tutkimusten tiheyden perusteella.

3.7.3 ETSK kannustaakin komissiota vauhdittamaan erityiskomiteoiden työskentelyä vesipolitiikan puitedirektiivin täytäntönpäön seurannassa ja julkaisemaan tulostauluja jäsenvaltioiden saavuttamasta edistyksestä alalla tehtävän työn tehostamiseksi ja yhdenmukaistamiseksi.

3.7.4 Realistisesti katsoen toimenpiteet olisi keskitettävä haavoittuvimmille alueille ilman, että odotetaan kaikkien arvioiden ja toimintasuunnitelmien olevan yhdenmukaisia ja laadultaan samankaltaisia. Alueet voitaisiin valita jäsenvaltioiden aloitteesta, mutta yhteisten kriteerien perusteella (vähäiset sademäärät ja maantieteellisen alueen määrittäminen).

3.7.5 Paikallisten ja alueellisten toimijoiden tietoisuuden lisääminen veden niukkuuden riskeistä ja yleisemmin ilmastomuutoksen vaikutuksista helpottuisi, jos tieto ilmastokehityksen suuntauksista olisi mahdollisimman laajan yleisön saatavilla.

3.7.6 ETSK ehdottaakin, että luodaan internet-sivusto, joka liittyisi mahdollisesti Euroopan vesitietojärjestelmään (*Water Information System for Europe, WISE*) ja josta voitaisiin noutaa käyttöön hallitustenvälisen ilmastopaneelin (IPPC) maailmanlaajuisiin malleihin perustuvia ilmastomuuttujia, joita ovat esimerkiksi sademäärä, kokonaishaihdunta, lämpötila, tuulen nopeus ja aurinkoisten tuntien määrä. (PRUDENCE- ja ENSEMBLES-hankkeiden sivustot ovat tämäläisiä, mutta kattavuudessaan järjestelmällisempiä, ja ne tarjoavat graafisen tiedon ohella myös numeerista tietoa.)

3.7.7 Sivustossa saatavilla olevan tiedon tieteellisestä laadusta ja vuosittaisesta ajantasaistamisesta huolehtisi IPCC:hen kuuluvien eurooppalaisten laboratoriorien ryhmä.

3.7.8 EU voisi rahoittaa sivuston perustamisen, ja kohtuullisella käyttömaksulla voitaisiin tukea mallit tarjoavien laboratoriorien tutkimustyötä.

Bryssel 29. toukokuuta 2008

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Dimitris DIMITRIADIS